

Vilhelm Erobreren beherskede, udtrykt i *hides* (skattebol) og *virgates* eller i *acres*, endv. antallet af *ploughlands* (d.v.s. et udtryk for det dyrkede areal) og af okseband. Vedr. befolkningen får man at vide antallet af bønder af forskellig kategori, *sochemanni* (frie bønder, oftest i Danelagen), *villein* (fæstere), *cottars* (landarbejdere) og *serfs* (trælle). Desuden er alle andre „herligheder“ blevet optegnet som fx. værdien af skov, eng og anden græsning, af fiskerier, møller, kirker, markeder, toldsteder, parker, vinmarker og saltpander, og gennem stedsangivelserne får man at vide, hvilke bebyggelser der eksisterede i 1086. Mens det således er muligt at danne sig et ganske godt billede af hele landbrugets organisation, effektivitet og økonomi i de forskellige dele af England i det 11. årh., så er oplysningerne om byerne så sparsomme og sporadiske, at man desværre ikke får noget reelt indtryk af byaktiviteten, som dog efter andre samtidige kilder at dømme har været ikke helt ringe.

Gennem det således bearbejdede stof er det nu beskåret også andre end specialister i gamle håndskrifter at få kendskab til forholdene i Vilhelm Erobrerens England, ikke mindst takket være de fortrinligt udarbejdede kort og tabeller over befolkningstætheden, antallet af okseband pr. square-mile, udbredelsen af skov, eng, fiskepladser, møller m. m. I dette tredje bind er grevskaberne behandlet individuelt, men sidste afsnit redegør også for Sydøstengland som helhed. Af enkeltheder er det værd at notere, at Hampshire grevskab i 1086 kun havde en befolkningstæthed på 5–15 indb. pr. square-mile, og selv om dette tal skal ganges med 4–5 for at få den faktiske befolkning, så har tætheden dog næppe været mere end 10–30 indb. pr. km².

Både tekst og kort er udarbejdet med forbilledlig klarhed, ligesom opstillingen er overordentlig overskuelig, og selv om man må sige, at værket først og fremmest henvender sig til et engelsk publikum af geografer, historikere, økonomer og lokalhistorikere, for hvem de originale dokumenter i øvrigt iflg. deres natur er vanskeligt tilgængelige, så har indholdet dog også stor interesse uden for England for en dybere forståelse af landbrugsforhold og -økonomi i middelalderen, og for Skandinavien gør der sig de særlige forhold gældende, at Domesday registreringen også omfatter Danelagen, hvorved man kan trække paralleller tværs over Nordsøen til vikinernes oprindelige hjemland og herigennem eventuelt få belyst adskillige hidtil uafklarede spørgsmål.

Viggo Hansen.

A. H. Smith: *The Place-Names of the West Riding of Yorkshire. Part Seven: Introduction, Bibliography, River-Names & Road-Names, Analyses.* Cambridge University Press, 1962. 307 sider. 14 × 22,5 cm. 35 sh.

Dette arbejde, der afslutter et 6-binds værk om stednavnene i Yorkshires vestlige del, området fra Humber til kul- og tekstilområdet ø.f. Penninerne, er publikation nr. 36 fra det overordentligt virksomme engelske Place-Name Society, hvis traditionsrige arbejder har vundet stor anerkendelse i Skandinavien. Af størst interesse for danske forhold er i dette arbejde den 76 sider store Introduction, hvori der redegøres for de forskellige stednavnelags udbredelse, lige fra de keltiske over de britiske, engelske, danske og norske til de med den franske erobring introducerede bebyggelsesnavne. Det fremhæves her, at de skandinaviske navne spiller en stor

rolle, også i West Riding, selv om man her er uden for de egentlige af vikingerne koloniserede egne. Ud over de „rene“ danske og norske navne optræder også skandinaviske omskrivninger af ældre engelske former, foruden at skandinaviske appellativer og personnavne er blevet benyttet, også efter at den nordiske indflydelse er hørt op, idet de er blevet optaget i middelalder-engelsk (fx. ikke-skandinaviske personnavne + -thorp). Alle disse og andre forhold gør det vanskeligt med sikkerhed at fastsætte den danske og norske indflydelse på bebyggelsen. Værket er ledsaget af en række smukke kort over de forskellige stednavnetypers udbredelse, tegnet på et underlag, visende sumpede henh. højtliggende områder samt vandløb.

Viggo Hansen.

Emrys Jones: A Social Geography of Belfast. London, New York, Toronto 1960. (Oxford University Press). 299 sider, 75 fig. 14 × 22 cm. 35 sh.

Det her foreliggende værk omhandler betydningsfulde sider af Belfasts bygeografi. Dispositionen for værket er den klassiske og rigtige for en undersøgelse af denne art. Først gives en god og velunderbygget fremstilling af egnens fysiografiske forhold, og byens placering sættes i relation hertil. Endnu grundigere er en gennemgang af Belfasts historiske geografi siden dens grundlæggelse i 1500-tallet. En undersøgelse af arealanvendelsen (land use) fører bl.a. ind på industriens og handelens placering i byområdet og boligkvarterernes beliggenhed i forhold hertil. Forholdet mellem bosted og arbejdssted og interferensen mellem urbane og rurale arealer og funktioner belyses også i denne sammenhæng. Bogens hovedkapitel, Social Geography, optager 80 sider og giver i første række en gennemgang af byens befolkningsgeografi. De sociale forhold er her undersøgt grundigere end i nogen hidtil publiceret bygeografi. Mest interessant er et kort over befolkningens sociale position i de enkelte bydele. Befolkningens religiøse tilhørsforhold, der belyses grundigt over 35 sider, viser en påfaldende overensstemmelse med dens sociale rangforordning. Således bor næsten alle jøder og de fleste presbyterianere i de „fineste“ kvarterer, mens katolikkerne samler sig i de socialt set ringeste bydele. Bogens sidste hovedkapitel omhandler de forskellige sektorer, for hvilke forfatteren forsøger en mere detaljeret vurdering af det geografiske milieu.

„A Social Geography of Belfast“ er et dygtigt og nyttigt stykke arbejde. Undersøgelserne er i de fleste tilfælde ført ud til den fineste tænkelige differentiering, måske visse steder på bekostning af det store overblik. Værket har dog først og fremmest betydning ved at fremdrage de uhyre forskningsmuligheder, der ligger i socialgeografien, og som sådant har det bud til alle kulturgeografer.

Aage Aagesen.

Olaf Klose und Lilli Martius: Ortsansichten und Stadtpläne der Herzogtümer Schleswig, Holstein und Lauenburg. Karl Wachholtz Verlag, Neumünster 1962. 320 sider, 18 plancher, 2 kort. 21 × 28,5 cm. 120 DM. (Bd. 1 + 2).

Selv om dette værk ikke er skrevet ud fra geografiske synspunkter, idet det i det væsentlige er et led i en række studier vedrørende den slesvig-holstenske kunsthistorie, bør det dog nævnes her som geografisk hjælpemiddel. Det indeholder nemlig en indgående behandling af den ældre udvikling af den bymæssige bebyggelse i området og dertil en særdeles